

Lausuntopyyntö PSAVI/3744/2017 ja HaV diaarinumero 1856-2020

OUTOKUMPU CHROME OY, OUTOKUMPU STAINLESS OY, NOREX SERVICE FINLAND OY, REFELCO OY, TAPOJÄRVI OY JA PHOENIX SERVICES FINLAND OY: Tornion tehtaiden toimintaa koskevien ympäristö- ja vesitalouslupien tarkistaminen BAT-päätelmien vuoksi sekä näiden lupien muuttaminen

Outokumpu Chrome Oy ja Outokumpu Stainless Oy hakevat parhaillaan Tornion tehtaiden toimintaa koskevien ympäristö- ja vesitalouslupien tarkistamista. Kyseessä on täydennys olemassa olevaan lupahakemukseen. Uusia hakijoita ovat Norex Service Finland Oy, joka harjoittaa kierrätysterästen murskausta sekä Phoenix Services Finland Oy, joka harjoittaa ferrokromin ja ruostumattoman teräksen valmistukseen kytkeytyvää mineraalituotteiden valmistusta.

Suomalais-ruotsalainen rajajokikomisio on 4.8.2020 antanut lausunnon liittyen kyseiseen lupahakemukseen (https://fsgk.se/webSRRJK_Outokumpu_-_ympaeristoelupa_lausunto.pdf) Komissio esittää seuraavat huomiot lupahakemuksen täydennyksestä:

Vesien tila ja päästöt vesistöön

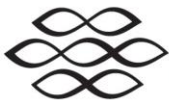
Röyttä sisä - ja Tornio sisä -vesimuodostumien ekologinen tila oli sekä toisella että kolmannella vesienhoitokaudella tyydyttävä, mutta Tornio ulko -muodostuman tila laski toisen kauden hyvästä kolmannen kauden tyydyttävään. Kemiallinen tila ei ole hyvä missään kolmesta vesimuodostumasta (bromatut difenyylietterit), mutta Röyttä sisä -muodostumassa myös elohopean takia. Raja-arvo kalassa ylittyy.

Vesienhoidon tavoitteena on vesien hyvä tila sekä se, ettei vesien tilaa saa heikentää.

Toiminnanharjoittajan esittämässä ehdotuksessa lupamääräyksiksi on raja-arvot (kohta 4.) kokonaiskromin, liukoisen kromin, kokonaisnikkelin, kokonaissinkin, nitraattitypin, sekä kiintoaineenpäästöille vesistöön, laskettuna kalenterikuukauden keskiarvoina kilogrammoissa per päivä (k/d). Tällä on tarkoitus varmistaa, etteivät kokonaispäästöt ylittäisi tiettyä määrää keskiarvona kalenterikuukausittain. Toisaalta päästövesien osalta mitään pitoisuusrajoituksia kyseisille aineille ei ole ehdotettu, minkä seurauksena toiminnasta voi aiheutua hetkellisiä päästöjä korkeilla pitoisuuksilla (mg/l).

Komisio huomauttaa, että olisi tärkeää huomioida myös hetkelliset ainepitoisuudet päästöissä asettamalla lupaehtoihin myös pitoisuusrajat (mg/l) kuukausittaisten kokonaispäästöjen keskiarvorajoitusten lisäksi.

Toiminnanharjoittajan ympäristölupahakemuksessa ehdotetaan, että syanidia koskeva raja-arvo poistetaan, sillä tehtaiden syanidikuormitus on viime vuosien aikana vähentynyt oleellisesti eikä tarvetta syanidikuormituksen erityiseen rajoittamiseen enää ole. Ottaen

huomioon syanidin toksiset ominaisuudet vesieliöille hyvin pieninä pitoisuuksina, olisi perusteltua asettaa syanidille jatkossakin raja-arvo ympäristöluvan ehdoissa.

Typpipäästöille on asetettu päästöraja ainoastaan nitraattitypelle. Komissio korostaa, että on tärkeää asettaa pitoisuusrajat päästöille ja erityisesti ammoniumtyypen ionisoimattomalle muodolle ammoniakille (NH₃), joka on toksista kaloille jo varsin pieninä pitoisuuksina.

Ehdotuksessa lupamääräyksiksi ilmoitetaan elohopeapäästöjen ilmaan nousevan 37 prosentilla ja lyijyn päästöjen 21 prosentilla. Ilmaan ajautuvat raskasmetallipäästöt siirtyvät ajan myötä maaperään ja kulkeutuvat vesistöihin ja eliöihin. Elohopea- ja lyijypäästöjen puhdistuksen toimivuus ja tehokkuus tulee säännöllisen laitteisto- ja päästötarkkailun avulla varmistaa.

Toiminnasta sekä alueella muodostuvista sade- ja hulevesistä syntyvien eri vesijakeiden laadun varmistaminen ennen johtamista samoihin keräilyaltaisiin tulee varmistaa soveltuvin lupamääräyksin.

Hukkalämmön vaikutukset

Toiminnanharjoittaja on tehnyt lisäselvityksen, jossa kuvataan tehtaiden lämpöpäästöt (Liite 28, taulukko 1). Meriveden lämpötilan nousu päästökohdassa P7 arvioidaan olevan välillä 5.5 C° – 10.8 C°. Vuosikeskiarvo lämpötilan nousulle on 8.5 C°. Natura-arvioinnissa kuvataan lämpötilan nousun olevan meressä jäädytysveden päästöasteessa korkeintaan 6 C° mikäli hukkalämpö ilmaan poistamisen sijaan hyödynnetään lämpölaitoksessa (toissijainen vaihtoehto). Hakemusaineiston mukaan mallinnettu maksimaalinen lämpötilan nousu voisi teoriassa kohdistua juuri lohen kutuvaellusreitille, mikäli lohet uivat Röytän rannikkoa pitkin matkalla Tornionjokeen.

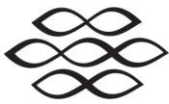
Edellisessä lausunnossaan rajajokikommisio ehdotti, että rannikolla kutevan kylmänveden lajien siian ja muikun kutu- ja kasvualueet Outokummun vaikutusalueilla tulisi kartoittaa ja raportoida. Aineistossa todetaan, että alueella ei kalasteta siikaa tai muikkua eikä kutualueita olisi. Komissio huomauttaa, että jää epäselväksi onko kartoitusta tehty.

Riista- ja kalatalouden tutkimusjulkaisussa ”Merikuituisen siian ja muikun poikastuotantoalueet” ([RKTL:n työraportteja 8/2013](#), nykyinen LUKE) on esitetty alueella olevan varsin korkealla todennäköisyydellä muikun ja siian kutualueita (kuva 7).

Natura-arviointi

Konsultti on toiminnanharjoittajan puolesta arvioinut, että (Natura2000-lajin) lohen vaellukselle ei aiheutuisi haittaa johtuen hukkalämmön johtamisesta aiheutuvan meriveden lämpötilan noususta, koska lohet kiertäisivät teoriassa lämpimämmän veden kauempaa.

Rajajokikommisio toteaa, ettei Natura-arvioinnissa ole otettu huomioon kemiallista vaikutusta lohille, jotka ohittavat toiminnan läheisen merialueen kutuvaelluksella. Kalastoon kohdistuvien kemiallisten vaikutusten arviointi (lohi ja muut Tornionjoen tärkeät vaelluskalat siika ja meritaimen) on mahdotonta, mikäli ainepäästöille ei aseteta pitoisuusrajoja. Hetkellisten pitoisuusraja-arvojen merkitys korostuu etenkin kalojen vaellusaikana. Uhanalainen meritaimen voi periaatteessa olla alttiimpi päästöille pidempään kuin lohi, koska taimen ei vaella kovin etäälle kotijoestaan.

Esitys vesiensuojelumaksusta toiminnanharjoittajalle

Rajajokikomissio esittää, että lupaviranomainen harkitsee toiminnanharjoittajan korvaamaan vesialueelle kohdistuvista haitoista rajajokikomissiolle vuosittain vesiensuojelumaksua. Outokumpu on maksanut vuosittain lupaehtojen mukaisesti vesiensuojelumaksua komissiolle vuodesta 1977 lähtien ympäristö- ja vesiluvassa määrätyn maksun, jota on viimeksi tarkistettu lupapäätöksen M 12/09, päivätty 29.6.2010 yhteydessä nykytasolle 10 000 euroa vuodessa.

Vesiensuojeluvaroja on käytetty rajanylittäviin suomalais-ruotsalaisiin Tornio-Haaparannan merialueen ympäristön tilan ja kalaston tutkimushankkeisiin luvanvaraisen toiminnan vaikutusalueella. Komissio katsoo, että toiminnan edelleen jatkuessa alueella ja rannikkovesien ekologisen tilaluokituksen olevan hyvää heikompi haittakorvauksen määräämistä olisi syytä harkita lupaehtoihin. Tällöin rajajokisopimuksen soveltamisalueeseen kuuluvan rannikon vesien tilan ja ekosysteemien tutkimusta sekä kalaston- ja vesienhoidon korjaavia toimenpiteitä voitaisiin vesiensuojeluvaroista edelleen tukea. Tällainen menettely on esitetty vuoden 1968 rajajokisopimuksessa NU 1968:16 Suomen ja Ruotsin välillä ja jatkettu käytäntönä kulloisenkin ympäristö- ja vesitalousluvan voimassaoloaikana.

Lausunnon valmisteluun on osallistunut vesi- ja ympäristöinsinööri Simja Lempinen.

Johan Antti
puheenjohtaja

Timo Jokelainen
varapuheenjohtaja

Virve Sallialmi
sihteeri

TIEDOKSI Ruotsin meri- ja vesiviranomainen (Havs- och vattenmyndigheten)
Norrbottnens läänin hallitus
Lapin ELY-keskus